

Σιγά τον πολυέλαιο!

Βρισκόμαστε στα χρόνια του Όθωνα. Ο Βαυαρός βασιλιάς, που ντυνόταν με φουστανέλες και φέσι και στις πιο επίσημες εμφανίσεις του, μαζί με τη βασίλισσα Αμαλία οργάνωναν συχνά γιορτές στ' Ανάκτορα. Η πιο διαλεχτή κοινωνία εκείνον τον καιρό ήταν, βέβαια, οι επιζώντες και οι απόγονοι των αγωνιστών του '21, μαζί με τους ξένους αυλικούς, που ήρθαν στην Ελλάδα, συνοδεύοντας τον Όθωνα.

Το ότι στους απλούς αυτούς ανθρώπους ήταν άγνωστη η δυτική εθιμοτυπία, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων, δε μείωνε καθόλου τη μεγαλοπρέπεια και την ομορφιά των συγκεντρώσεων ούτε την οικειότητα με τους ξένους αξιωματικούς, που ήταν πάντα θαυμαστές κάθε ελληνικής εκδήλωσης.

Το κέφι, λοιπόν, έφθανε πολύ γρήγορα στο κατακόρυφο με τους ελληνικούς χορούς, που με ζήλο προσπαθούσαν να μάθουν και οι ξένοι. Κι εδώ ακριβώς είναι το σημείο που μας ενδιαφέρει. Οι γερολεβέντες παλιοί πολεμιστές, στον ενθουσιασμό τους, τραβούσαν κι άδειαζαν προς το ταβάνι τα κουμπούρια τους. Κι ακόμα σε καμιά «γυροβολιά», όταν το απαιτούσε η φιγούρα του χορού, έβγαζαν και το τσαρούχι, εκσφενδονίζοντάς το προς τα πάνω.

Αλλά τις αίθουσες των Ανακτόρων τις φώτιζαν κρυστάλλινοι πολυέλαιοι και κηροστάτες. Στο κρίσιμο, λοιπόν, αυτό σημείο, ακουγόταν ψιθυριστά και με τη συνοδεία ενός ευγενικού χαμόγελου, φιλική «παραίνεση» κάποιου γνωστού των Ανακτόρων προς τον ενθουσιώδη χορευτή: «Σιγά τον πολυέλαιον!».

Μια δεύτερη εκδοχή δίνει την εξής προέλευση: Σε πολλά μοναστήρια και εκκλησίες της πατρίδας μας, επικρατεί ακόμα και σήμερα η συνήθεια, στις μεγάλες γιορτές και συγκεκριμένα κατά τη δοξολογία, αφού ανάψει ο καντηλανάφτης τους πολυέλαιους, να τους κινεί, τον ένα από την Ανατολή στη Δύση και τον άλλο από Βορρά προς Νότο, έτσι που να σχηματίζεται το σημείο του Σταυρού. Έτσι παρουσιάζεται με περισσότερη λαμπρότητα ο διάκοσμος της εκκλησίας. Αν, όμως, η κίνηση δεν ήταν ομαλή και κινδύνευαν να σβήσουν τα φώτα, του έλεγαν: «Σιγά τον πολυέλαιο, να μη σβήσουν τα φώτα».

Κατ' άλλους, η λέξη πολυέλαιος γράφεται με έψιλον και όχι με άλφα γιώτα, γιατί τον πολυέλαιο τον ανάβουν στην εκκλησία, όταν ψάλλεται ο ψαλμός του Δαβίδ, ο γνωστός ως «πολυέλεος», που τα εδάφια του έχουν σαν επωδό το «ότι εις τον

αιώνα, το έλεος αυτού».

Η φράση αυτή έμεινε μέχρι σήμερα, με απαξιωτική έννοια όμως. Την λέμε δηλαδή όταν θέλουμε να υποβαθμίσουμε και να απαξιώσουμε κάτι, που δεν θεωρούμε τόσο σημαντικό, όσο παρουσιάζεται.